

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XV RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

AVGUST, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XV Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 15-son (13-avgust, 2026-yil).– 103 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 10-avgust

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XV Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

FILOLOGIYA FANLARI

KOREYS KELISHIK YUKLAMALARI (은/는 VA 이/가)NI QO'LLASHDA O'ZBEK
TILINING INTERFERENSIYASI**Olimjonova Gulasal Baxodir qizi**

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti

Namangan, O'zbekiston

Annotatsiya. Ushbu maqolada koreys tilini chet tili sifatida o'rganayotgan o'zbek tilli talabalarning mavzu yuklamasi (은/는) va ega yuklamasi (이/가)ni farqlashda duch keladigan qiyinchiliklari qiyosiy-tipologik tahlil asosida ko'rib chiqiladi. Koreys tili — mavzu asosida tashkil topgan (topic-prominent) til bo'lib, unda gap tarkibidagi axborot tuzilishi (eski/yangi axborot, kontrast) alohida grammatik yuklamalar orqali ifodalanadi. O'zbek tili esa struktur jihatdan koreys tiliga yaqin (SOV so'z tartibi, agglyutinativ kelishik tizimi) bo'lsa-da, mavzu va ega o'rtasidagi farqni alohida grammatik yuklama orqali emas, balki so'z tartibi, intonatsiya va "esa" kabi vositalar orqali ifodalaydi. Ushbu funksional-tipologik nomuvofiqlik o'zbek tilli o'quvchilarda bir qator interferensiyaga asoslangan xatolarni keltirib chiqaradi. Maqolada bunday xatolarning asosiy turlari tasniflanadi va ularni bartaraf etish yuzasidan metodik tavsiyalar taklif etiladi.

Kalit so'zlar: koreys tili, kelishik yuklamalari, 은/는, 이/가, mavzu va ega, chet tili sifatida o'qitish, til interferensiyasi, qiyosiy tilshunoslik.

INTERFERENCE OF THE UZBEKI LANGUAGE IN THE USE OF KOREAN
CONTRAST LOADS (은/는 AND 이/가)**Olimjonova Gulasal Bakhodir qizi**

Tashkent International University of Chemistry

Namangan, Uzbekistan

Annotatsiya. This article examines the difficulties faced by Uzbek students studying Korean as a foreign language in distinguishing between subject load (은/는) and possessive load (이/가) based on a comparative-typological analysis. Korean is a topic-prominent language, in which the information structure of a sentence (old/new information, contrast) is expressed through separate grammatical loads. Although the Uzbek language is structurally close to Korean (SOV word order, agglutinative conjugation system), it expresses the difference between subject and object not through a separate grammatical load, but through word order, intonation, and means such as "esa". This functional-typological inconsistency causes a number of interference-based errors in Uzbek language learners. The article classifies the main types of such errors and offers methodological recommendations for their elimination.

Kalit so'zlar: Korean language, conjugation loads, 은/는, 이/가, subject and object, teaching as a foreign language, language interference, comparative linguistics.

DOI: <https://doi.org/10.47390/yl-dif-y2026v2i15/n10>

Kirish. Koreys tili grammatikasini o'rganishda boshlang'ich va hatto o'rta bosqich o'quvchilar uchun eng ko'p xato qilinadigan jihatlardan biri — bu 은/는 (mavzu yuklamasi) va 이/가 (ega yuklamasi)ni to'g'ri qo'llashdir. Bu ikki yuklama sirtqi jihatdan bir xil vazifani bajarayotgandek — ya'ni gapdagi "kim" yoki "nima" ekanini ko'rsatayotgandek — tuyulsa-da,

aslida ular tubdan farqli grammatik-pragmatik vazifalarni bajaradi: $\bigcirc/\text{가}$ gapning grammatik egasini (subject) belgilasa, 은/는 gapning mavzusini (topic), ya'ni nima haqida gapirilayotganini belgilaydi [6].

Koreys tili tilshunoslikda "mavzu asosida tashkil topgan til" (topic-prominent language) sifatida tasniflanadi — bunday tillarda gap tuzilishi grammatik ega-kesim munosabatidan ko'ra ko'proq mavzu-sharh (topic-comment) munosabatiga asoslanadi. Bu klassik tipologik farqlash Li va Tompson [3] tomonidan taklif etilgan bo'lib, koreys va yapon kabi tillarni ingliz kabi "ega asosida tashkil topgan" (subject-prominent) tillardan ajratib turadi.

O'zbek tili tipologik jihatdan koreys tiliga bir qator o'xshashliklarga ega: ikkala til ham SOV (ega-to'ldiruvchi-kesim) so'z tartibiga, agglutinativ morfologiyaga va rivojlangan kelishik tizimiga ega. Biroq o'zbek tilida koreysdagi 은/는 ga to'g'ridan-to'g'ri mos keluvchi alohida grammatik yuklama mavjud emas — o'zbek tilida bosh kelishik (nominativ) odatda nolinch morfema bilan ifodalanadi va mavzuni ajratib ko'rsatish uchun asosan so'z tartibi, urg'u-intonatsiya va "esa", "-chi" kabi yordamchi vositalardan foydalaniladi. Aynan shu tipologik nomuvofiqlik o'zbek tilli o'quvchilar uchun 은/는 va $\bigcirc/\text{가}$ farqini o'zlashtirishda tizimli qiyinchilik manbai bo'lib xizmat qiladi.

Maqolaning maqsadi — o'zbek tilli koreys tili o'quvchilari 은/는 va $\bigcirc/\text{가}$ yuklamalarini qo'llashda duch keladigan tipik xatolarni aniqlash, ularning lingvistik-tipologik sabablarini tahlil qilish va bu qiyinchiliklarni bartaraf etish uchun metodik tavsiyalar ishlab chiqishdir.

Tadqiqot vazifalari:

1) koreys tilidagi 은/는 va $\bigcirc/\text{가}$ yuklamalarining grammatik-pragmatik vazifalarini tavsiflash;

2) o'zbek tilidagi mavzu va ega ifodalash vositalarini qiyosiy tahlil qilish;

3) o'zbek tilli o'quvchilarga xos tipik xato turlarini tasniflash;

4) o'qitish jarayoni uchun amaliy tavsiyalar taklif etish.

Tadqiqot materialli va metodologiyasi. Tadqiqotda qiyosiy-tipologik tahlil metodi asosiy yondashuv sifatida qo'llanildi: koreys va o'zbek tillaridagi mavzu va ega ifodalash vositalari tizim darajasida qiyoslandi. Bundan tashqari, koreys tili darslarida kuzatish metodi orqali o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqida uchraydigan tipik xatolar to'plandi. Xatolar tahlili (error analysis) yondashuvi xorijiy tadqiqotlarda ham keng qo'llanilgan — xususan, Ahn [1] grammatikallik baholash testi (grammaticality judgment task) va yozma-og'zaki ishlab chiqarish topshiriqlari orqali turli ona tiliga ega o'quvchilarning koreys kelishik tizimini o'zlashtirishini qiyosiy o'rgangan, Meutia [4] esa xuddi shunday testni indoneziyalik o'quvchilar bilan o'tkazgan.

Tadqiqot uchun material sifatida koreys tili darsliklaridagi 은/는 va $\bigcirc/\text{가}$ mavzusiga oid mashqlar, shuningdek o'quvchilar tomonidan tuzilgan namunaviy gaplar tahlil qilindi. Har bir xato turi kontrastiv-lingvistik nuqtayi nazardan, ya'ni ona tili (o'zbek tili) tizimi bilan bog'liq holda izohlandi.

Koreys tilida 은/는 va $\bigcirc/\text{가}$ ning grammatik-pragmatik vazifalari

1. 이/가 — ega yuklamasi

이/가 gapning grammatik egasini belgilaydi va odatda yangi axborotni yoki savol-javobdagi aniq javobni bildiradi. U so'zning oxirgi bo'g'ini undosh bilan tugasa ㅇ|, unli bilan tugasa 가 shaklida keladi:

누가 왔어요? — Kim keldi? (savol — noma'lum ega)
 민수가 왔어요. — Minsu keldi. (javob — aniq, yangi axborot)

2. 은/는 — mavzu yuklamasi

은/는 gapning mavzusini, ya'ni nima haqida gapirilyotganini belgilaydi. U odatda oldin tilga olingan (eski) axborotni yoki ikki narsa/shaxsni bir-biriga qarama-qarshi qo'yish (kontrast) vazifasini bajaradi:

저는 학생이에요. — Men (mavzu sifatida) talabaman.
 형은 크고 동생은 작아요. — Katta aka baland, kichik uka past (kontrast).

Shunday qilib, 이/가 va 은/는 orasidagi farq ko'p hollarda grammatik emas, balki diskurs-pragmatik xarakterga ega: birinchisi axborotning yangiligini, ikkinchisi esa gapning mavzu-sharh tuzilishini ifodalaydi [6, 3].

O'zbek tilidagi mavzu va ega ifodalash vositalari bilan qiyoslash

O'zbek tilida kelishik tizimi rivojlangan bo'lsa-da (bosh, qaratqich, jo'nalish, tushum, o'rin-payt, chiqish kelishiklari), bosh kelishik (nominativ), ya'ni gap egasini ko'rsatuvchi shakl, nolinchi morfema bilan ifodalanadi: "Talaba keldi" gapida "talaba" so'ziga hech qanday qo'shimcha qo'shilmaydi. Bu jihatdan o'zbek tili koreys tilidagi 이/가 ga o'xshash aniq grammatik ko'rsatkichga ega emas.

Mavzuni alohida ta'kidlash zarur bo'lganda o'zbek tilida asosan quyidagi vositalardan foydalaniladi: 1) so'zni gap boshiga chiqarish (so'z tartibi); 2) "esa" yuklamasi — bu yuklama koreyscha 은/는 ning kontrastiv ma'nosiga qisman yaqin turadi ("Men kinoga boraman, ukam esa uyda qoladi"); 3) intonatsiya va urg'u. Biroq bu vositalarning barchasi ixtiyoriy va kontekstga bog'liq bo'lib, koreyschadagi kabi deyarli har bir otga majburiy ravishda qo'shiladigan grammatik yuklama darajasiga ko'tarilmagan.

Natijada o'zbek tilli o'quvchi uchun koreys tilidagi "har doim ega yoki mavzuni maxsus yuklama bilan belgilash" talabi notabiiy va ortiqcha yuk sifatida qabul qilinishi mumkin, chunki ona tilida bunday majburiylik yo'q.

Natijalar: tipik interferensiya xatolari

Kuzatuvlar va tahlil asosida o'zbek tilli o'quvchilarga xos xatolarni quyidagi to'rt asosiy guruhga ajratish mumkin.

1. Yuklamani butunlay tushirib qoldirish

O'zbek tilida bosh kelishikning nolinchi morfema bilan ifodalanishi sababli, boshlang'ich bosqich o'quvchilari koreys gaplarida ham 은/는 yoki 이/가 ni tushirib qoldirishga moyil bo'ladilar, chunki ularga ega "belgisiz" holda ham "to'g'ri" tuyuladi. Bu, xususan, yozma nutqda

tez-tez uchraydigan xato turi hisoblanadi va koreys tilini o'rganuvchi turli ona tiliga ega talabalar orasida keng tarqalgan muammo sifatida qayd etilgan [2].

2. *이/가 o'rniga 은/는 ni yoki aksincha noto'g'ri qo'llash*

Ona tilida mavzu va ega tushunchalarini alohida grammatik shakllar orqali farqlash tajribasi bo'lmagani sababli, o'quvchilar bu ikki yuklamani ko'pincha bir-birining o'rniga tasodifiy tarzda almashtiradilar. Ahn [1] tomonidan turli ona tiliga ega o'quvchilar (jumladan ingliz tilida so'zlashuvchilar, ularning ona tilida ham koreyscha kabi aniq mavzu yuklamasi yo'q) ishtirokida o'tkazilgan tadqiqotda o'quvchilarning ega kelishigini aniqlashda tushum kelishigiga qaraganda yuqoriroq natija ko'rsatgani, biroq baribir ona tilida bunday farq mavjud bo'lmagan guruhlarda xatolar darajasi sezilarli yuqori bo'lgani aniqlangan. Xuddi shunga o'xshash natija Meutia [4] tomonidan indoneziyalik o'quvchilar — ya'ni ona tilida alohida ega/mavzu yuklamasi bo'lmagan yana bir til vakillari — ustida o'tkazilgan tadqiqotda ham qayd etilgan: o'rtacha to'g'ri javoblar darajasi ona tilida bunday grammatik kategoriya mavjud bo'lgan til vakillariga nisbatan sezilarli past bo'lgan.

3. *Kontrastiv 은/는 ni qo'llay olmaslik*

은/는 ning kontrast ifodalash vazifasi (masalan, "biri bunday, ikkinchisi boshqacha") o'zbek tilida qisman "esa" yuklamasi orqali ifodalanganligi sababli, o'quvchilar bu ma'noni koreys tilida to'g'ri gapda emas, balki alohida qo'shimcha so'z (masalan "lekin", "ammo") orqali ifodalashga moyil bo'ladilar, natijada tabiiy bo'lmagan, ortiqcha so'zlar bilan to'ldirilgan gaplar hosil bo'ladi.

4. *Matn ichida mavzu siljishini (topic shift) kuzata olmaslik*

Uzun matn yoki suhbatda koreys tilida odatda birinchi marta tilga olingan narsa 이/가 bilan, keyingi gaplarda esa xuddi shu narsa allaqachon "ma'lum" bo'lgani uchun 은/는 bilan belgilanadi. O'zbek tilida bunday matn darajasidagi qat'iy qoida mavjud emasligi sababli, o'quvchilar butun matn davomida bitta yuklamani (odatda 이/가 ni, chunki u "asosiy" ega ko'rsatkichi sifatida birinchi o'rganiladi) barqaror qo'llashga moyil bo'ladilar, bu esa matnni notabiiy qiladi.

Muhokama. Tahlil shuni ko'rsatadiki, o'zbek tilli o'quvchilarning 은/는 va 이/가 ni o'zlashtirishdagi qiyinchiliklari, avvalambor, ikki tilning axborot tuzilishini grammatikallashtirish darajasidagi farqidan kelib chiqadi: koreys tili mavzu-sharh farqini majburiy grammatik yuklama orqali ifodalasa, o'zbek tili buni ixtiyoriy, kontekstga bog'liq vositalar orqali amalga oshiradi. Bu, o'z navbatida, Li va Tompson [3] taklif etgan "mavzu asosida tashkil topgan til" va "ega asosida tashkil topgan til" tipologik farqlanishining amaliy o'qitish jarayonidagi ko'rinishidir.

Ushbu qiyinchiliklarni bartaraf etish uchun quyidagi metodik yondashuvlar taklif etiladi: 1) 은/는 va 이/가 ni alohida-alohida emas, balki har doim juftlikda, aniq kontekst (savol-javob, kontrast, matn ichidagi birinchi va keyingi tilga olish) orqali o'rgatish; 2) o'zbek tilidagi "esa" yuklamasi va so'z tartibi bilan ongli qiyoslash orqali o'quvchida mavzu-sharh tushunchasini shakllantirish; 3) uzun matnlar (hikoya, dialog) ustida ishlash orqali matn darajasidagi yuklama almashinuvini kuzatish mashqlarini kiritish; 4) grammatikallik baholash

testlaridan (grammaticality judgment tasks) muntazam foydalanish, chunki bunday testlar Ahn [1] va Meutia [4] tadqiqotlarida ko'rsatilganidek o'quvchining ichki (implicit) bilimni samarali baholash imkonini beradi.

Xulosa

Koreys tilidagi 은/는 va 이/가 yuklamalari o'zbek tilli o'quvchilar uchun grammatik shakl emas, balki diskurs-pragmatik tafakkur darajasida o'zlashtirilishi kerak bo'lgan murakkab kategoriyadir. Tadqiqot natijalari yuklamani tushirib qoldirish, ikki yuklamani bir-biri bilan almashtirish, kontrastiv ma'noni ifodalay olmaslik va matn darajasidagi yuklama almashinuvini kuzata olmaslik kabi to'rtta asosiy xato turini ajratib ko'rsatdi. Bu xatolarning tub sababi o'zbek va koreys tillarining axborot tuzilishini grammatikallashtirish darajasidagi tipologik farqidadir. Kelgusi tadqiqotlarda ushbu qiyinchiliklarni turli bosqich o'quvchilari orasida grammatikallik baholash testlari va uzunroq matn tahlili asosida empirik o'rganish maqsadga muvofiqdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Ahn H. Second language acquisition of Korean case by learners with different first languages : dis. ... PhD. – Seattle : University of Washington, 2015.
2. Lee S.-H. [va boshq.]. Annotating particle omission in Korean // Proceedings of the Sixth Linguistic Annotation Workshop. – 2012.
3. Li C. N., Thompson S. A. Subject and topic: a new typology of language // Subject and Topic / ed. C. N. Li. – New York : Academic Press, 1976. – P. 457–489.
4. Meutia F. The acquisition of Korean subject and complementary particles 'i/ga' among Indonesian learners // Journal of Korean Applied Linguistics. – 2024. – Vol. 4, № 1. – P. 15–28.
5. Sohn H.-M. The Korean Language. – Cambridge : Cambridge University Press, 1999.
6. Yeon J., Brown L. Korean: A Comprehensive Grammar. – London ; New York : Routledge, 2011.
7. Žbogar M. An overview of Korean case particle alteration: focusing on eul/reul 을/를 – i/ga 이/가 alteration // Acta Linguistica Asiatica. – 2025. – Vol. 15, № 1. – P. 31–46.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XV RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2026-yil, avgust

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIV Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 15-son (13-avgust, 2026-yil). – 103 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 10-avgust.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.